

Nr 484.

Av herr **Lundberg**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 108, angående kostnader för vissa repetitionsövningar m. m.*

I proposition nr 108 angående kostnader för vissa repetitionsövningar m. m. yrkas ett anslag å 53 000 000 kronor. Motiveringen till anslaget är att försvarsberedskapen behöver påskyndas. Det spänningsmättade internationella läget kan givetvis föra till en konflikt även i Europa, därför att så länge det finns diktaturer, måste man räkna med att deras imperialism såväl som inre spänningar kommer att tvinga dem till lägen, där oro och fara för krig medvetet komma att nyttjas i det psykologiska och ekonomiska kriget både utåt och inåt. För diktaturstaterna, oavsett vilken färg de ha, är det angeläget att i demokratierna upprätthålla denna fruktan för krig för att därigenom tvinga demokratierna att upprätthålla ett försvar, som försvagar deras uppbyggnadsarbete inom industri och produktion, kultur, vetenskap, socialpolitik, ekonomi etc. Social, ekonomisk och kulturell nöd hos demokratiernas breda massor är för diktaturerna en nödvändig ingrediens, ty på detta sätt kunna de åstadkomma den sociala och ekonomiska oro, som är en del av diktaturernas utrikespolitik. Det är angeläget att även denna sida beaktas i den försvarsdiskussion som pågår.

För Sveriges del ha försvarsutgifterna nått en höjd, där det allvarligt måste ifrågasättas om det ur landets och försvarets synpunkt är möjligt att gå längre utan att väsentliga intressen äventyras. Det ekonomiska läget för landet är allvarligt. De extra försvarsövningarna kosta 53 000 000 kronor, och till detta bör läggas, att vi för industri och produktion gå förlustiga ca 6 000 årsarbetare. Denna förlust av arbetskraft innebär en allvarlig åderlåtning av vår produktion, och man skall inte heller bortse från att försvarets materielbeställningar därav kunna fördröjas. USA:s budgetöverskott i år, mot beräknat underskott, berodde på att industrien icke hunnit med att klara av beställningarna till dess försvar. Det är väl inte obekant eller uteslutet att Sverige även bör komma ihåg att förutsättningen för att försvaret skall kunna utnyttja sina anslag är att det finns god tillgång på materiel.

Men de ökade försvarskostnaderna innebära även en allvarlig fara för vetenskap och forskning, som ur landets och försvarets synpunkt icke kan vara försvarlig. Vi ha ett relativt stort landområde men en liten befolkning. Vi kunna aldrig räkna med kvantiteter utan måste lita till kvalitet. För svensk industri och produktion samt samhällsliv över huvud måste vetenskap och forskning vara ett livsintresse, och de måste bl. a. ge industrien tekniker, uppfinnare och produktionsledare, som göra det möjligt att på kvalitetens

område konkurrera på den internationella marknaden, om vår levnadsstandard och kultur skola klara sig. Sverige är beroende av den internationella marknaden, och vi måste skapa nya handelsförbindelser, kanske främst i Sydamerika; till detta krävas vidsyn och ekonomi, även om investeringar etc. äro räntabla. Vi ha beslutat en skolreform som kostar pengar, och den vetenskapliga och tekniska forskningen måste i dagens läge ges mycket större utrymme. Vår socialpolitik kan och får icke raseras utan kräver ytterligare påbyggnad, och det finns på många områden nödvändiga och kostnadskrävande åtgärder, som man inte kan komma förbi. Alla de uppräknade utgiftsposterna ha direkt eller indirekt betydelse även för försvaret, och därför är läget sådant, att försvaret självt här måste vidtaga alla de nödvändiga besparingar och rationaliseringar som äro möjliga, och enda möjligheten till att åstadkomma detta synes vara att även försvarets män få vidkännas den återhållsamhet som råder på andra områden.

Om man inom de närmaste åren räknar med ett eventuellt krig, är dagens situation den, att vi behöva producera och åter producera, dels för försvaret men kanske främst för att skydda vår kultur och vår sociala och ekonomiska beredskap. Att i dagens situation avdela pengar och ekonomi för en ytterligare beredskapsåtgärd är detsamma som att den industriella beredskapen eftersättes och därmed också vår försvarskraft, om den skulle komma att behövas i en aktuell situation.

I landshövding Nyströms påskintervjuer framhålles bl. a., att representanter för Pakistan och Indien t. ex. påpekade den fara som kunde uppstå, då upprustningen i Amerika och Europa berövade andra länder den nödvändigaste tekniska utrustningen för industri och lantbruk, samtidigt som han underströk att Asiens, Fjärran Österns, Mellanösterns, Afrikas och delvis Latinamerikas svältande miljoner redan fått draga åt svångremmen så hårt att det inte längre funnes några fler hål att ta till. Denna ensidiga industriella utmattning är ur internationell fredssynpunkt allvarlig och kan komma att inverka på maktbalansen mellan demokratien och diktaturerna; men även inom ett enskilt land är det angeläget, att ensidiga försvarsintressen icke få snedvrیدا utvecklingen till skada för andra lika viktiga och likvärdiga intressen.

Sveriges försvar har efter kriget icke varit utsatt för nedrustning som i en del andra länder. Vi ha tekniskt och militärt stärkt vår ställning med för krig nödvändiga förstörelseberedskap. Men vad som är än viktigare är att vi icke övergett vår neutralitetspolitik. Både vårt försvar och vår neutralitetspolitik äro skyddsmedel, som ingen i dag kan underskatta eller komma förbi. Vårt ekonomiska läge bör även avhålla oss från att enbart av psykologiska skäl spänna krafterna över förmågan.

Men utöver detta måste man väl även tillmäta de borgerligas skattediskussion en viss betydelse. Ingen är väl tillräckligt ljusblå optimist att tro

det vara möjligt att i dagens läge sänka skatterna och samtidigt bibehålla eller öka kostnaderna för försvar, vetenskap, sociala och kulturella ändamål m. m. I ett upprop från högern i Uppsala, utsänt den 3 mars i år, sägs det klart och tydligt: *SKATTERNA MÅSTE SÄNKAS*. Och finns det behov av lägre skatter för högeranshängare, så måste behovet vara än större hos låglönegrupperna. Det är visserligen riktigt, att de borgerliga partierna i motioner och sin propaganda kräva ytterligare anslag till försvaret, men då de samtidigt kategoriskt neka till att ta de ekonomiska konsekvenserna av vad munnarna och skrivmaskinerna producera, så måste det hela hänskjutas till den billiga buskpropagandan. Ty de borgerliga mena väl inte, att de ökade försvarsbördorna helt skola tagas från låglönegrupperna eller att samhället genom att övertaga en del industrier skulle vidga ramen för sina inkomster.

Enligt min mening ha nu försvarskostnaderna nått en höjd, vilken det icke är tillrådligt att överskrida, såvida man inte samtidigt vill rasera de värden, som för en demokrati äro grunden för dess särart. Då det gäller detaljer i en kostnadskrävande försvarsbudget, är det självklart att en enskild riksdagsman icke kan gradera nyttan och behovet av enskilda detaljer i förhållande till det hela. Men även om dessa risker föreligga, anser jag, att de totala försvarskostnaderna icke ytterligare få stegras, och som ett led i detta syfte ber jag med hänvisning till det jag anfört få hemställa,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts förslag att å riksstaten för budgetåret 1951/52 under fjärde huvudtiteln till Armén: Vissa repetitionsövningar m. m. uppföra ett anslag av 53 000 000 kronor.

Stockholm den 29 mars 1951.

John Lundberg.

Nr 485.

Av herr *Nolin m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 94, med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 30 juni 1943 (nr 444) om tillståndstvång för byggnadsarbete.

(Lika lydande med motion i Första kammaren nr 371.)

Stockholm den 29 mars 1951.

C. Oscar Nolin.

Jean Braconier.

Ernst V. Staxäng.

Einar Hæggbloom.

E. Birke.

Albert Larsson.
